

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Barbory Berkové a soudců JUDr. Markéty Fialové a JUDr. Michala Jantoše ve věci

žalobce: V. V.
bytem X

proti
žalované: Univerzita Palackého v Olomouci, IČO 61989592
sídlem Křížkovského 511/8, 771 46 Olomouc

o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 17. 6. 2021, č. j. X, a ze dne 12. 1. 2022, č. j. X,
ve věci poplatků za studium

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 6. 2021, č. j. X, a ze dne 12. 1. 2022, č. j. X, **se zrušují** a věci **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 7 000 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. V této věci řeší krajský soud zejména počítání doby studia pro účely posouzení vzniku poplatkové povinnosti podle § 58 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.
2. Žalobce je bývalým studentem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Svě studium započal dne 1. 9. 2014, kdy se podle § 61 odst. 1 o vysokých školách zapsal do

Shodu s prvopisem potvrzuje M. N.

studia na uvedené fakultě. Rozhodnutím ze dne 26. 2. 2018, č. j. X děkanka právnické fakulty rozhodla o ukončení studia žalobce s odůvodněním, že ani přes opětovný zápis předmětu Civilní proces 1 nezískal potřebné kolokvium. Její rozhodnutí následně potvrdil rektor žalované svým rozhodnutím ze dne 28. 5. 2018, č. j. X, které nebylo právní moci dne 8. 6. 2018. Posledně uvedené rozhodnutí bylo zrušeno rozsudkem zdejšího soudu ze dne 30. 8. 2019, č. j. 65 A 72/2018-81, který nabyl právní moci dne 2. 10. 2019. Rektor žalované posléze zrušil rozhodnutí děkanky právnické fakulty o ukončení studia žalobce, následně bylo řízení o ukončení studia žalobce zastaveno.

3. Děkan právnické fakulty svým rozhodnutím ze dne 14. 4. 2021, č. j. X stanovil žalobci poplatek za delší dobu studia ve smyslu § 58 zákona o vysokých školách s tím, že se žalobce dne 1. 9. 2014 zapsal do studia na dané fakultě, a tudíž dne 3. 3. 2021 v akademickém roce 2020/2021 započal dalších 6 měsíců delší doby studia ve smyslu § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách. Jeho rozhodnutí potvrdila žalovaná rozhodnutím ze dne 17. 6. 2021, č. j. X. Posléze děkan právnické fakulty stanovil žalobci rozhodnutím ze dne 10. 11. 2021, č. j. X poplatek za delší dobu studia ve smyslu téhož ustanovení v zásadě s totožným odůvodněním s tím rozdílem, že dne 1. 9. 2021 v akademickém roce 2021/2022 započal žalobce dalších 6 měsíců delší doby studia. Jeho rozhodnutí potvrdila žalovaná rozhodnutím ze dne 12. 1. 2022, č. j. X. Studium žalobce bylo pravomocně ukončeno dne 28. 3. 2022.
4. Žalobce se žalobou domáhal zrušení obou rozhodnutí. V žalobě proti staršímu z napadených rozhodnutí namítal, že v důsledku rozhodnutí děkanky o ukončení studia přestal být studentem. Jelikož bylo rozhodnutí děkanky o ukončení studia soudem zrušeno, je nutné na dobu počínaje právní mocí rozhodnutí o ukončení studia a právní mocí rozsudku o jeho zrušení hledět tak, jako by se jednalo o přerušení studia. V případě přerušení studia je nutný opětovný zápis do studia, jelikož k němu nedošlo, nestal se žalobce znovu studentem právnické fakulty. Nikdo jej nemůže nutit, aby se stal studentem vysoké školy. Vůči druhému rozhodnutí namítal, že od právní moci rozhodnutí děkanky o ukončení studia přestal studovat, odevzdal studentský průkaz, nemohl chodit na přednášky a semináře a účastnit se zkoušek. Za tuto dobu tak nelze vybírat poplatek za studium. Po rozhodnutí krajského soudu se znovu studentem nestal. Dne 25. 9. 2017 navíc uzavřel s žalovanou smlouvu o celoživotním vzdělávání, čímž podle § 60 zákona o vysokých školách a směrnice děkanky č. S-3/2015 přestal být studentem. Následné vypovězení této smlouvy ze strany fakulty nemohlo vést k tomu, že se z žalobce stal opět student. Podle žalobce nemůže být jedna a táž osoba studentem a zároveň účastníkem celoživotního vzdělávání. Navíc se žalobce nemohl po zrušení rozhodnutí o ukončení studia stát studentem, protože tomu bránilo rozhodnutí děkanky Právnické fakulty ze dne 15. 9. 2017, č. j. X, kterým nevyhověla žalobcově žádosti o výjimečné prominutí povinností studenta.
5. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout a odkázala na napadená rozhodnutí.
6. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

7. Předně se soud zabýval tím, zda se žalobce po zrušení rozhodnutí o ukončení studia stal opětovně studentem. Pokud by tomu tak nebylo, je zjevné, že rozhodnutí o stanovení poplatku za delší dobu studia by nemohla obstát.
8. Krajský soud nesouhlasí s žalobcem v tom, že se po zrušení rozhodnutí o ukončení jeho studia soudem znovu nestal studentem olomoucké právnické fakulty. Tento důsledek totiž nastal bez dalšího samotným zrušením rozhodnutí o ukončení žalobcova studia soudem. To vyplývá ze samotné podstaty soudního přezkumu. Rozhodnutí o vyloučení ze studia bylo právní skutečností, která měla dle zákona o vysokých školách za následek ukončení studia žalobce. Jestliže tato právní skutečnost později odpadla, je logické, že se žalobce opětovně stal studentem. Zákon o vysokých školách nepředpokládá, že by v takové situaci mělo dojít k opětovnému zápisu do studia. Na období od pravomocného ukončení studia žalobce do pravomocného zrušení tohoto rozhodnutí nelze nahlížet jako dobu na přerušení studia. Institut přerušení studia je upraven v § 54 zákona o vysokých školách. Po dobu přerušení studia není osoba studentem a stane se jím znovu až opětovným zápisem do studia podle § 61 odst. 1 zákona o vysokých školách. Bližší podmínky jsou pak upraveny studijním a zkušebním řádem každé veřejné vysoké školy. Rozhodnutí o přerušení studia lze podle § 56 odst. 3 zákona o vysokých školách vydat jak na žádost samotného studenta, tak v některých případech i bez této žádosti [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 23. 12. 2011, č. j. 4 As 26/2011-176, č. 2583/2012 Sb. NSS]. V nyní řešené věci žádné rozhodnutí o přerušení studia nebylo vydáno, proto nelze dobu počínaje právní mocí rozhodnutí o ukončení studia a právní mocí rozsudku o jeho zrušení nahlížet jako na dobu přerušení studia. Navíc účel institutu přerušení studia je zcela odlišný od ukončení studia. Při přerušení studia sice student přichází o právní postavení studenta, nicméně zůstává zachován právní vztah mezi ním a vysokou školou (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2011, č. j. 11 Ca 306/2008-23). O tom svědčí také právo na opětovný zápis do studia (srov. § 54 odst. 4 zákona o vysokých školách). Jeho smyslem je tak dočasně sistovat právní vztah mezi vysokou školou a studentem, kdežto v případě ukončení studia jde o ukončení právního vztahu mezi studentem a vysokou školou, který může opětovně vzniknout buď zrušením rozhodnutí o ukončení studia (pak „obživne“ původní právní vztah), nebo tím, že bude žalobce opětovně přijat ke studiu (v takovém případě se vzniká právní vztah zcela nový, nezávislý na původním). Žádný opětovný zápis do studia ze strany žalobce tak nebyl nutný.
9. Krajský soud nerozumí tomu, jak rozhodnutí děkanky fakulty ze dne 15. 9. 2017, č. j. X, kterým děkanka nevyhověla žalobcově žádosti o výjimečné prominutí povinností studenta, může bránit tomu, aby se žalobce po zrušení rozhodnutí o ukončení studia opětovně stal studentem olomoucké právnické fakulty. Z vlastní rozhodovací činnosti je krajskému soudu známo, že předmětné rozhodnutí bylo jedním z podkladů pro rozhodnutí o ukončení studia žalobce (kdyby žalobci bylo vyhověno, bylo by v rámci probíhajícího řízení o ukončení studia nutné vyčkat, zda žalobce kolokvium z předmětu Civilní proces 1 nezíská v dodatečném termínu) a krajský soud ani při veškeré snaze nechápe jeho souvislost s otázkou, zda se žalobce stal znovu studentem či nikoliv.
10. Nelze souhlasit ani s argumentem, že by se žalobce nemohl stát opětovně studentem olomoucké právnické fakulty v důsledku uzavření smlouvy o celoživotním vzdělávání s touto fakultou. Ze smlouvy o účasti v programu celoživotního vzdělávání ze dne 25. 9. 2017 vyplývá, že žalobce se stal účastníkem celoživotního vzdělávání v programu Právo v CŽV, který byl zahájen dne 1. 9. 2017 a měl být ukončen dne 31. 8. 2018. Z přílohy č. 1

k této smlouvě vyplývá, že skladba předmětů uvedeného programu je shodná s oborem Právo v magisterském studijním programu. Absolventi programu celoživotního vzdělávání mohou být za podmínek stanovených směrnicí děkanky č. S-3/2015 přeřazeni do řádného studia v magisterském studijním programu. Těmito podmínkami podle čl. 5 směrnice děkanky č. S-3/2015 jsou vykonání přijímací zkoušky v magisterském studijním programu pro akademický rok, pro který uchazeč žádá o přijetí do studia a nepřijetí ke studiu z kapacitních důvodů, splnění veškerých studijních povinností v programu celoživotního vzdělávání a podání žádosti o přijetí ke studiu. Z výpovědi ze dne 24. 1. 2018 soud zjistil, že Právnická fakulta Univerzity Palackého vypověděla smlouvu o celoživotním vzdělávání uzavřenou s žalobcem z důvodu nezaplacení úplaty.

11. Jak sám žalobce tvrdí, k uzavření smlouvy o celoživotním vzdělávání a k jejímu vypovězení ze strany fakulty došlo ještě před tím, než bylo pravomocně rozhodnuto o ukončení jeho studia, tj. před 8. 6. 2018. Uzavřením této smlouvy ale žalobce nepřestal být studentem. Žalobce má sice pravdu v tom, že účastník celoživotního vzdělávání není studentem (srov. § 60 odst. 3 zákona o vysokých školách), to ale platí jen v těch případech, kdy dotyčná osoba není studentem z jiného právního důvodu. Přesně tak tomu bylo v případě žalobce. Ten byl studentem až do pravomocného ukončení studia dne 8. 6. 2018. Uzavření smlouvy o celoživotním vzdělávání to nemohlo změnit. Důvody, které vedou k ukončení studia (a tedy i ke ztrátě postavení studenta) jsou vymezeny v § 55 a § 56 zákona o vysokých školách. Uzavření smlouvy o celoživotním vzdělávání mezi nimi není. Žádný právní důvod tak nebrání tomu, aby byl žalobce studentem z titulu svého zápisu do studia dne 1. 9. 2014 a současně účastníkem celoživotního vzdělávání. Názor žalované, že se jedná o rozdílné instituty, které mohou koexistovat, je správný.
12. Lze tak uzavřít, že dne 2. 10. 2019 se žalobce opětovně stal studentem olomoucké právnické fakulty. Pokud se již žalobce dalšího studia nezúčastnil, jde to k jeho tíži, neboť mu v tom nic nebránilo. Lze zcela souhlasit s žalovanou, že pokud nechtěl být žalobce studentem olomoucké právnické fakulty poté, co bylo rozhodnutí o ukončení jeho studia zrušeno, mohl jí zaslat prohlášení o zanechání studia ve smyslu § 56 odst. 1 písm. a) zákona o vysokých školách, čímž by bylo jeho studium ukončeno.
13. Soud však považuje za důvodnou námitku žalobce, že za dobu, po kterou nemohl studovat, nelze stanovit poplatek za studium.
14. Podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách platí, že *„studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jeden a půlnásobek základu; do doby studia se započtou též doby všech předchozích studií v bakalářských a magisterských studijních programech, které byly ukončeny jinak než řádně podle § 45 odst. 3 nebo § 46 odst. 3, nejde-li o předchozí studium, po jehož ukončení student řádně ukončil studijní program stejného typu. Období, ve kterém student studoval v takovýchto studijních programech, nebo v takovýchto studijních programech a v aktuálním studijním programu souběžně, se do doby studia započítávají pouze jednou. Od celkové doby studia vypočtené podle tohoto odstavce se však nejdříve odečte uznaná doba rodičovství“*.
15. Smyslem poplatku za delší studium je motivovat studenty, aby řádně plnili své studijní povinnosti a zbytečně neprotahovali své studium, které je dotováno státem. Tím zákon o vysokých školách posiluje odpovědnost studentů za vlastní studium a jejich zájem o kvalitu

vybraného studijního programu (srov. důvodová zpráva k zákonu o vysokých školách, sněmovní tisk č. 329, Poslanecká sněmovna, 2. volební období, dostupné na www.psp.cz).

16. Podle názoru krajského soudu ale nelze dobu od právní moci rozhodnutí o ukončení studia do zrušení takového rozhodnutí započítat do doby studia pro účely vzniku poplatkové povinnosti podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách.
17. Žalovaný zjevně vycházel z premisy, že bylo-li pravomocné rozhodnutí o ukončení studia žalobce zrušeno soudem, je nutné na něj hledět, jako by nikdy nebylo vydáno. S tím však krajský soud nesouhlasí. Je-li správní rozhodnutí zrušeno rozsudkem soudu ve správním soudnictví v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, nastávají účinky zrušení ke dni právní moci rozsudku (*ex nunc*). Do doby jeho zrušení správní rozhodnutí v souladu se zásadou správnosti a zákonnosti správních aktů existovalo a vyvolalo předvídané právní účinky (shodný názor na derogační účinky rozsudku zastává také NSS, srov. např. rozsudek ze dne 7. 2. 2018, č. j. 2 Afs 239/2017-29). To lze demonstrovat i na praktických příkladech. Zrušením rozhodnutí o odvolání se např. žalovaný odvolací orgán nestává zpětně nečinný, neboť ve věci samé již dříve rozhodl, byť toto rozhodnutí bylo posléze zrušeno. Také si lze představit příklad stavebníka, který provádí stavbu v souladu s pravomocným stavebním povolením, které bude posléze zrušeno. Těžko by bylo možné onoho stavebníka zpětně sankcionovat za realizaci stavby bez stavebního povolení, které bylo zrušeno až posléze. Pro úplnost je třeba poznamenat, že tyto úvahy platí pro zrušení rozhodnutí, nikoliv pro vyslovení nicotnosti. Ta však v nyní řešené věci nebyla vyslovena, proto je bezpředmětné se jí zabývat.
18. Krajský soud si je vědom toho, že v rozsudku ze dne 23. 2. 2021, č. j. 65 A 75/2020-42 v odst. 19 a 20 uvedl, že na žalobce je nutné hledět, jako by nikdy nepřestal být studentem. Jakkoliv může tato úvaha ve světle nyní přezkoumávaných rozhodnutí a nyní vysloveného právního názoru ohledně účinků zrušujícího rozsudku vypadat jako zavádějící, je nutné zdůraznit, že soud ji vyslovil ve vztahu k námitce žalobce, že se nestal studentem poté, co bylo zrušeno rozhodnutí o ukončení jeho studia, tedy ke zcela jiné námitce.
19. V nyní řešené věci nabylo rozhodnutí o ukončení studia právní moci dne 8. 6. 2018 a bylo zrušeno rozsudkem, který nabyl právní moci dne 2. 10. 2019. Po tuto dobu rozhodnutí o ukončení studia žalobce vyvolalo právní účinky, a proto ji nelze započítat do doby studia pro účely vzniku poplatkové povinnosti podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách. Celá tato úvaha rovněž plně odpovídá smyslu poplatkové povinnosti předestřenému výše. Bylo by totiž naprosto nesmyslné do doby studia započítat i dobu, po kterou žalobci vůbec nebylo umožněno studovat. Rozhodnutí o ukončení žalobcova studia a následné zrušení tohoto rozhodnutí soudem mělo za následek v podstatě přerušení běhu standardní doby studia ve smyslu § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách. Standardní doba studia studijního programu Právo a právní věda, který žalobce studoval, činí 5 let. S rokem navíc ve smyslu uvedeného ustanovení tak činí „bezplatná“ doba studia celkem 6 let, tj. 2190 dnů. Od 1. 9. 2014 do 8. 6. 2018 uplynulo 1377 dnů. Zbývající doba 813 dnů počala plynout dne 2. 10. 2019. Z uvedeného je zjevné, že žádné z napadených rozhodnutí nemůže obstát, neboť jak dne 3. 3. 2021, tak ani dne 1. 9. 2021 žalobce rozhodně nepřesáhl standardní dobu studia prodlouženou o 1 rok. Pro úplnost soud připomíná, že z ustanovení § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách vyplývá, že se zpoplatňuje každý započatý půlrok studia nad rámec standardní doby studia prodloužené o 1 rok, což nemusí odpovídat počátkům a koncům jednotlivých semestrů akademického roku.

20. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud podle § 78 odst. 1 a odst. 4 s. ř. s. zrušil rozhodnutí žalované a vrátil jí věc k dalšímu řízení. Žalovaná je v dalším řízení vázána právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
21. Pro úplnost krajský soud uvádí, že si je vědom žalobcovi námitky ze dne 18. 9. 2022, ve které namítal podjatost soudců rozhodujícího senátu. Podjatost soudců spatřoval žalobce totožně jako ve svých námitkách ze dne 12. 10. 2021 a ze dne 9. 6. 2022 (námitka uplatněná ve věci původně vedené pod sp. zn. 60 A 27/2022) v rozhodování soudců v jiných věcech žalobce. Jak již žalobci vysvětlil NSS v přípisu ze dne 26. 10. 2021, č. j. Nao-230/2021-48, jednalo se již ke dni 12. 10. 2021 o námitku zjevně opožděnou (ve vztahu k řízení vedenému i před spojením pod nynější spisovou značkou). Ve vztahu k řízení vedenému původně pod sp. zn. 60 A 27/2022 se jedná o námitku, o které již NSS rozhodl usnesením ze dne 29. 6. 2022, č. j. Nao 95/2022-41 tak, že je nedůvodná. Proto je i obsahově totožná námitka podjatosti ze dne 18. 9. 2022 učiněná po spojení věcí jak opožděná, tak i nedůvodná, a soud ji podle § 64 s. ř. s. ve spojení s § 15b odst. 3 o. s. ř. nepředložil k posouzení NSS.
22. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žalovaná byla s ohledem na úspěch žalobce ve věci zavázána k náhradě jím účelně vynaložených nákladů. Ty spočívají v zaplaceném soudním poplatku v celkové výši 7 000 Kč (dvě žaloby po 3 000 Kč a návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ve výši 1 000 Kč).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné soudní rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Olomouc 27. září 2022

Mgr. Barbora Berková v. r.
předsedkyně senátu